

POSTANOWIENIE

18 września 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Dariusz Dończyk

na posiedzeniu niejawnym 18 września 2025 r. w Warszawie
w sprawie z wniosku L.B., R.B., S.B., E.F., A.J., E.Z.
z udziałem Gminy Miasto D.
o zasiedzenie,
na skutek skargi kasacyjnej Gminy Miasto D.
od postanowienia Sądu Okręgowego w Rzeszowie
z 7 marca 2023 r., V Ca 866/22,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. obciąża uczestnika Gminę Miasto D. obowiązkiem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego poniesionych przez wnioskodawcę L.B., pozostawiając ich wyliczenie referendarzowi sądowemu.**

(A.G.)

UZASADNIENIE

Określone w art. 398⁴ § 2 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. wymaganie uzasadnienia w skardze kasacyjnej wniosku o przyjęcie jej do rozpoznania zostaje spełnione, jeśli skarżący wykaże, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być zatem osiągnięty jedynie przez

powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które – zgodnie z art. 398⁹ § 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. – będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania. Na tych jedynie przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W skardze kasacyjnej wniesionej od postanowienia Sądu Okręgowego w Rzeszowie z 7 marca 2023 r. (sygn. akt V Ca 866/22), pełnomocnik uczestnika Gminy Miasta D. wniósł o przyjęcie skargi do rozpoznania, powołując się na przesłankę określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., tj. jej oczywistą zasadność.

Odnosząc się do tak sformułowanego wniosku, należy wskazać, że przyczyna kasacyjna w postaci „oczywistej zasadności skargi” zachodzi wówczas, kiedy zasadność zarzutów podniesionych w skardze kasacyjnej wynika *prima facie*, bez głębszej analizy prawnej. Chodzi zatem o szczególne, kwalifikowane przypadki naruszenia prawa przez sąd drugiej instancji, dostrzegalne w sposób oczywisty dla przeciętnego prawnika – a więc o sytuację, w której wyrok (lub postanowienie, w zależności od charakteru sprawy) może być uznany za błędny lub wadliwy. Dotyczy to jedynie uchybień przepisom prawa materialnego albo procesowego, zarzucanym sądowi drugiej instancji w skardze kasacyjnej, o charakterze elementarnym polegających w szczególności na oparciu rozstrzygnięcia na wykładni przepisu oczywiście sprzecznej z jednolitą i ugruntowaną jego wykładnią przyjmowaną w orzecznictwie i nauce prawa, na zastosowaniu przepisu, który już nie obowiązywał, względnie na oczywiście błędnym zastosowaniu określonego przepisu w ustalonym stanie faktycznym. Do wykazania oczywistej zasadności skargi powinno wystarczyć jedno konkretne twierdzenie, jedna stanowcza, przekonująca od razu teza, wskazująca racje podważające rozstrzygnięcie poddane krytyce i zaskarżeniu. Na tym właśnie polega „oczywista” zasadność środka zaskarżenia w rozumieniu przyjętym w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 17 grudnia 2019 r., IV CSK 307/19). Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinno natomiast zawierać odpowiedni wywód prawny wykazujący, z odwołaniem się do stanowisk wyrażonych w orzecznictwie sądów czy też poglądów przedstawicieli nauki prawa, że sąd drugiej instancji naruszył przepisy prawa w sposób oczywisty w wyżej wyjaśnionym znaczeniu oraz że to

uchybie nie czyni skargę oczywiście uzasadnioną. Trzeba podkreślić, że przyczyn uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania (przyczyn kasacyjnych z art. 398⁹ § 1 k.p.c.) nie powinno doszukiwać się w uzasadnieniu podstaw kasacyjnych. Zgodnie bowiem z art. 398⁴ § 1 pkt 2 k.p.c. oraz art. 398⁴ § 2 k.p.c., skarga kasacyjna powinna zawierać, w szczególności, autonomiczny i wyodrębniony element konstrukcyjny w postaci przytoczenia podstaw kasacyjnych wraz z ich uzasadnieniem. Podstawy kasacyjne (z art. 398³ § 1 k.p.c.) i wypełniające je zarzuty determinują zakres kontroli kasacyjnej (art. 398¹³ § 1 k.p.c.), a ich uzasadnienie służy wskazaniu jurydycznych argumentów przemawiających za niezgodnością zaskarżonego orzeczenia z przepisami prawa objętymi zarzutami skargi. Uzasadnienie to powinno być wyodrębnione w sposób redakcyjny i merytoryczny wśród pozostałych elementów skargi (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 29 stycznia 2016 r., IV CSK 525/15). Badanie podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia ma przy tym następczy charakter i warunkowane jest uprzednim pozytywnym zweryfikowaniem motywów przemawiających za przyjęciem skargi do rozpoznania (przyczyn kasacyjnych). Zakres badania sprawy w ramach przedsądu nie pozwala Sądowi Najwyższemu na ocenę na tym etapie postępowania zasadności zarzutów postawionych w skardze kasacyjnej. Z tego względu powołanie się na przyczynę w postaci oczywistej zasadności skargi nie może być sformułowane w sposób wymagający takiej oceny, lecz powinno koncentrować się na argumentacji prawnej odrębnej w stosunku do merytorycznej motywacji skargi i zmierzającej do wykazania „oczywistości” w rozumieniu powołanego przepisu (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 25 stycznia 2018 r., IV CSK 420/17).

W ocenie Sądu Najwyższego, w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący nie powołał argumentów, które mogłyby świadczyć, że w sprawie doszło do oczywistego naruszenia prawa oraz, że w wyniku takiego naruszenia zapadło w Sądzie drugiej instancji orzeczenie oczywiście wadliwe. W uzasadnieniu tego wniosku wskazano na oczywistą zasadność skargi, przy czym skarżący powołał jedynie postanowienie Sądu Najwyższego z 29 maja 2017 r., sygn. V CSK 667/16, w którym wyjaśniono, na czym polega przesłanka „oczywistej zasadności” skargi kasacyjnej. Orzeczenie to

ma charakter definicyjny i ogólny – w szczególności nie zostało przez skarżącego powiązane z ustalonym stanem faktycznym niniejszej sprawy, ani nie stanowi przykładu uchybienia, które mogłoby zostać uznane za oczywiste w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Skarżący ograniczył się do przytoczenia fragmentu wskazanego orzeczenia, nie przedstawiając żadnego samodzielnego wywodu prawnego, który w sposób przekonujący wykazywałby istnienie przesłanki „oczywistej zasadności” skargi kasacyjnej. W istocie uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania sprowadza się do powtórzenia zarzutów kasacyjnych, bez ich osadzenia w kontekście przesłanki przedsądu. Skarżący nie wskazał, które z typowych uchybień uznawanych w orzecznictwie za „oczywiste” – takich jak zastosowanie nieobowiązującego przepisu, wykładnia sprzeczna z jednolitą linią orzecniczą czy oczywiście błędne zastosowanie przepisu do ustalonego stanu faktycznego – miałyby wystąpić w niniejszej sprawie, ani nie wykazał, że którakolwiek z tych sytuacji miała miejsce. Skarżący nie wykazał, że w sprawie doszło do oczywistego naruszenia prawa, ani że zapadło orzeczenie oczywiście wadliwe. Powiązanie przesłanki „oczywistej zasadności” wyłącznie z zarzutami naruszenia prawa materialnego i procesowego, przy jednoczesnym powieleniu w znacznej części uzasadnienia wniosku podstaw skargi, bez wskazania rażącego uchybienia w odniesieniu do ustalonego przez sąd drugiej instancji i wiążącego w postępowaniu kasacyjnym stanu faktycznego (art. 398³ § 3 i art. 398¹³ § 2 k.p.c.), prowadzi do wniosku, że skarga została potraktowana nie jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, lecz jako instrument służący kwestionowaniu niesatysfakcjonującego rozstrzygnięcia w trzeciej instancji, któremu to celowi postępowanie kasacyjne nie służy (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z 29 sierpnia 2025 r., I CSK 2326/24). Zarzuty dotyczące wykładni art. 172 § 1 i § 2 k.c., pominięcia art. 10 ustawy z dnia 28 lipca 1990 r. oraz naruszenia art. 327¹ § 1 i § 2 k.p.c. wymagają pogłębionej analizy prawnej, oceny materiału dowodowego oraz ustaleń faktycznych, w tym m.in. charakteru posiadania nieruchomości, statusu działek jako drogi publicznej, treści uchwał organów administracji oraz dokumentów wywłaszczeniowych. Ich znaczenie dla rozstrzygnięcia nie jest oczywiste i może być oceniane dopiero po przyjęciu skargi do rozpoznania. Tymczasem, jak to już wyjaśniono, przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do

rozpoznania mają charakter autonomiczny i powinny być wykazane w sposób niezależny od zarzutów kasacyjnych, których zasadność podlega ocenie dopiero po pozytywnym przejściu etapu przedsądu (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z 24 stycznia 2020 r., IV CSK 440/19). Końcowy fragment uzasadnienia wniosku – dotyczący braku wyjaśnienia, czy i jakie znaczenie dla oceny charakteru posiadania miało niezagospodarowanie nieruchomości Skarbu Państwa przed 1990 r. – stanowi rozwinięcie zarzutu procesowego. Choć wykracza on poza prostą prezentację podstaw kasacyjnych, nie został przedstawiony w sposób, który pozwalałby uznać uchybienie za oczywiste, rażące i dostrzegalne *prima facie*. W odniesieniu do podniesionego w skardze kasacyjnej zarzutu naruszenia art. 327¹ § 1 i § 2 k.p.c. należy dodatkowo zauważyć, że przepis ten dotyczy uzasadnienia wyroku sądu pierwszej instancji (ma on zastosowanie odpowiednio poprzez art. 13 § 2 k.p.c. do uzasadnienia postanowienia w postępowaniu nieprocesowym), a do uzasadnienia wyroku (odpowiednio postanowienia w postępowaniu nieprocesowym) sądu drugiej instancji mógłby mieć zastosowanie jedynie poprzez art. 391 § 1 k.p.c., którego w skardze kasacyjnej nie powołano. Ponadto uzasadnienie wyroku (odpowiednio postanowienia w postępowaniu nieprocesowym) sądu drugiej instancji zawiera odrębną regulację zawartą w art. 387 § 2¹ k.p.c. nie dostrzeżoną przez skarżącego. Dlatego też Sąd Najwyższy przyjął, że uczestnik nie wykazał w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, że zachodzi wskazana w niej ustawowa przyczyna uzasadniająca jej przyjęcie.

Wskazać należy również, że nie zachodzi nieważność postępowania, którą Sąd Najwyższy bierze pod rozwagę – w granicach zaskarżenia – z urzędu (art. 398¹³ § 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.).

Z tych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.).

O kosztach postępowania kasacyjnego – na wniosek zawarty w odpowiedzi na skargę kasacyjną wnioskodawcy L.B. – orzeczono na podstawie art. 108 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1, art. 398²¹ k.p.c. i art. 13 § 2 k.p.c. z uwzględnieniem normy zawartej w art. 520 § 3 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1, art. 398²¹ k.p.c. i art. 13 §

2 k.p.c., obciążając nimi uczestnika, który przegrał sprawę w postępowaniu kasacyjnym.

Dariusz Dończyk

(A.G.)

[a.ł.]